

Matouš Turek

“Parlement of Foules” and “New Council”: medieval assemblies of animals in an Anglo-Bohemian perspective

bakalářská práce, ÚALK FFUK, Praha 2011, 69 s.

(posudek vedoucího práce)

Bakalářská práce Matouše Turka je zdařilou srovnávací studií Chaucerova *Ptačího sněmu* a *Nové rady* Smila Flašky z Pardubic. Básně nazírá v jejich alegorickém půdorysu jako plody v zásadě téhož kulturního a duchovního klimatu a jejich srovnání se dobírá metodou *close reading*, přičemž ho zakládá na ústrojně vymezeném topologickém okruhu rysů soustředěných kolem tématu sněmu, rady a vlády.

Nutnost zvoleného přístupu vyplývá již z úvodní kapitoly práce („Introduction“), jež se věnuje mj. dataci obou textů a možným literárním a jazykovým souvislostem jejich vzniku, resp. historickým souvislostem mezi kulturním prostředím Anglie a Čech sklonku 14. století na pozadí společného literárního podhoubí obou textů ve sdíleném západoevropském literárním dědictví.

Kapitola 1 („How Allegory Works“), jejímž nejvlastnějším tématem je stavba společnosti v obou básnických obrazech, se zabývá strukturními paralelami obou skladeb, mezi nimiž čelné místo zaujímá alegorické využití topu *consilium*; úloha gest; povaha antitezí a relačních významů v argumentativní stavbě básní; přírodní/přirozené a společenské rysy světa v náhledu autora, čtenáře/posluchače a antropomorfizované literární postavy a potenciál kontrastu těchto rysů v literárním využití; poměr charakteristik v líčení kontrapaktu mezi přírodou a společností na základě *proprietas* a *moralitas*, a dále také využití ironie a poměru zoomorfických a antropomorfických rysů ve vztahu k zařazení příslušné postavy do společenské hierarchie.

Kapitola 2 („The Parliament and the Monarch“) se věnuje povaze vlády, autentických mocenských struktur a komunikačních hierarchických rámců v alegorickém znázornění lidské obce Chaucerovy a Smilovy. Zabývá se rovněž situační stavbou promluv v parlamentním uspořádání, řeči práva a sněmování ve vztahu k autorskému didaktickému záměru i k ironii a komice, přičemž konstatuje totožnou politickou filozofii obou obcí.

Kapitola 3 („The Cause of Armonye“) zkoumá, jak se pojmy a obrazy zavedené v rámci politické alegorie projevují ve vztahu k univerzálním věroučným soustavám v kosmologickém a eschatologickém rámci i to, jaké jsou duchovní předpoklady politických stanovisek a abstraktní ideový základ vlády a správy v obou literárních obcích. Vůle k harmonickému uspořádání obce, které je podle Turka nejzazším cílem didaxe obou autorů, se přitom ve studii nahlíží prostřednictvím hudební metaforiky.

Domnívám, že práce tak ve vymezeném tematickém záběru a odpovídající hloubce naplňuje požadavek, který autor klade na komparatistický výzkum jako takový: „As the aim of comparative approach should be to let texts inform mutually on each other, in the case of *PF* and *NC* it offers a chance to identify the poems' common grounds and eventually, having determined what features they share and in which they differ, perhaps to place them in specific contexts of late medieval literature.“ (s. 18) Předkládaná studie za to vděčí zejména jednoduché a logické stavbě, v níž argumentace postupuje od rámcových předpokladů

k soustavnému a plasticky vyznívajícímu srovnání alegorických strukturních rysů.

Studie dále přispívá k lepšímu porozumění složitých žánrových charakteristik obou skladeb (zejména pak *Ptačího sněmu*, kterou ve shodě s P.A. Olsonem šťastně nahlíží především jako “great civic poem, concerned [...] with the foundations of human community”), ač se jim moudře nevěnuje prvoplánově. Ve shodě se svým zadáním dává práce nahlédnout do společenských a mravních postojů laických elit v obou zemích a přináší řadu zajímavých postřehů zejména k české realitě 14. věku nahlížené prizmatem poezie.

Jako vedoucí práce oceňuji samostatnost, s níž Matouš Turek k práci přistoupil, způsob, jakým využil důležitých dobových pramenů, a to zejména v českém kontextu (jako např. *Práva zemská česká Ondřeje z Dubé*), i to, jak dokázal obsáhnout a zvládnout rozsáhlou chaucerovskou literaturu i sekundární zdroje politologické povahy. Uznání zasluhuje také za svůj překlad *Nové rady* do angličtiny, neboť orientace v staročeském textu není pro nebohemistu vždy snadná.

Jedinou mou podstatnější výhradou k textu předložené práce tak zůstává její redakční nedotaženost, která je ovšem daní časové tísní – tiskové chyby, příležitostné prohřešky proti angličtině i opakování slov se vyskytují zejména ke konci textu a v poznámkovém aparátu.

K obhajobě práce mám následující otázky:

1. Prosím o vysvětlení formulace ohledně výrazného využití „the bird element“ na s. 13: „Having at our disposal 'only' two versions, the single counsel of an eagle and a bird-and-beast assembly giving forty-four, we cannot be certain in what stages the poem had developed although it seems plausible the bird element (as opposed to beasts) was stronger.“
2. Odkud převzal autor termín „mock romance“, kterého užívá o *The Fox and the Wolf* na str. 19?
 - K formulaci v samém závěru práce na s. 63: „This may be, ultimately, revealing also of the difference between the audiences for which the two authors would write – Chaucer's certainly being the more refined one in literary and cultural taste, and Smil's the more religious.“ Proč je religiozita Smilova publika vyšší? O kterou předchozí část práce se tento závěr opírá?

Celkové hodnocení:

Matouš Turek odevzdal studii, která zřetelně a v řadě ohledů převyšuje nároky na bakalářské práce kladené. Rád ji proto doporučuji k obhajobě a předběžně hodnotím známkou výborně.

Praha, 3.zář 2011

doc. PhDr. Jan Čermák, CSc.
ÚAJD FFUK